

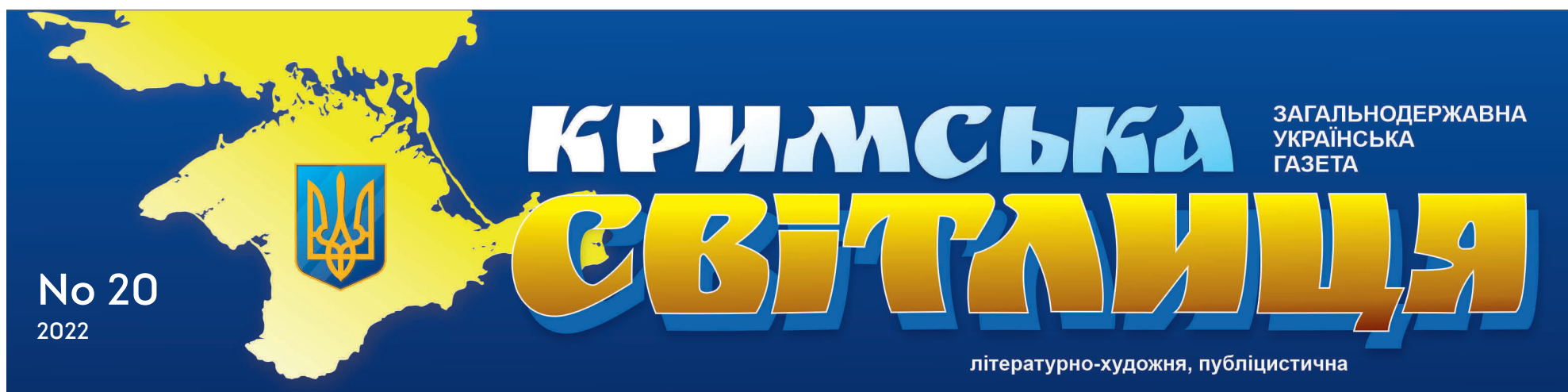
ЗВЕРНЕННЯ МИТРОПОЛИТА СІМФЕРОПОЛЬСЬКОГО І КРИМСЬКОГО ПЦУ КЛИМЕНТА ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ЩОДО СУЧАСНОГО СТАНУ УКРАЇНЦІВ КРИМУ

→ 3

«ЛЮБОВ ДО ВОРОГІВ НЕ ОЗНАЧАЄ ПІДТРИМКИ ЇХНІХ ДІЙ»: БУТТЯ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ

→ 4

КРИМСЬКУ ПЛАТФОРМУ ЗАКЛИКАЛИ ЗМІНИТИ ДИПЛОМАТИЧНИЙ ШЛЯХ ВИЗВОЛЕННЯ КРИМУ

НАГОЛОС

Крайова рада українців Криму (КРУК) закликала учасників Міжнародної Кримської платформи перед Першим парламентським самітом Міжнародної Кримської платформи у Хорватії змінити шлях визволення Криму з дипломатичного на військовий та дипломатичний. Про це йдеться у зверненні КРУК на офіційній сторінці у Фейсбуці.

Олекса БЕСКИД

«Крайова рада українців Криму закликає учасників Міжнародної Кримської платформи розглянути питання деокупації тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя військовим та дипломатичним шляхами з метою відновлення контролю України над цією територією цілком відповідно до міжнародного права», – йдеться у Зверненні КРУК від 19.10.2022 року. Звернення також перекладено англійською мовою.

Представники КРУК поширюють його в соціальних мережах, надсилають усім учасникам Кримської платформи та представникам державних органів влади України.

«24 лютого все змінило. Росія відкинула будь-які варіанти дипломатичного врегулювання кримського питання, продемонструвавши, що дипломатія, міжнародне право, міжнародна безпека – пусті слова, а розуміють вони виключно силу!

Цивілізована частина світу має продемонструвати силу заради світової безпеки, відновивши порушене міжнародне право. Оскільки це є викликом для всього світового порядку.

Маємо визначити, крім дипломатичного, ще й військовий шлях, оскільки він запропонований саме кремлем, і сконцентруватись саме на військових можливостях України відновити територіальну цілісність і захистити міжнародне право та світовий порядок разом з партнерами!» – зазначив представник Крайової ради українців Криму Сергій Ковальський.

У контексті Звернення Крайова рада українців Криму закликає учасників Першого Парламентського саміту Міжнародної Кримської платформи (Загреб,

24-25.10.22) переглянути прийняту 23 серпня 2021 року в місті Києві Декларацію відповідно до нових викликів. Зокрема, визнати, що формат мирного припинення тимчасової окупації Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя і відновлення контролю України над цією територією цілком відповідно до міжнародного права, на жаль, виявився нереалістичним.

Представники КРУК у своєму Зверненні посилаються на Стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року, де в загальних положеннях визначається, що наскрізним елементом по-

літики деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя є реалізація комплексу заходів дипломатичного, військового, економічного, інформаційного, гуманітарного та іншого характеру.

«Рада ветеранів КРУК підтримує Звернення до Міжнародної Кримської платформи щодо необхідності змін у Декларації в питаннях деокупації Криму. Близько сотні кримчан уже загинули від куль окупантів. Слід усвідомити те, що кримчани в ЗСУ зараз звільняють окуповані території України, і готові звільнити військовим шляхом окупований Крим», – повідомив голова Ради ветеранів при Крайовій раді українців Криму, представник Криму в Раді ветеранів при

Міністерстві у справах ветеранів України Сергій Вікарчук.

Керівними принципами Стратегії і міжнародних резолюцій та актів міжнародного права територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя є невід'ємною складовою частиною території України. Відповідно представники КРУК зазначають, що на виконання Стратегії Україна залишає за собою право застосування всіх передбачених міжнародним правом і національним законодавством засобів захисту прав і свобод людини, національних інтересів, відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону та забезпечення державного суверенітету.

→ 2

ЗАГРЕБ | 25 ЖОВТНЯ 2022

ФОТО: З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ

З ГЛИБИНИ ВІКІВ

ГЕТЬМАН ОЛІФЕР ГОЛУБ І ЙОГО ПРОЄКТ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

→ 6

КРИМСЬКУ ПЛАТФОРМУ ЗАКЛИКАЛИ ЗМІНИТИ ДИПЛОМАТИЧНИЙ ШЛЯХ ВИЗВОЛЕННЯ КРИМУ

→ 1
НА ВЕСЬ СВІТ

КРАЙОВА РАДА
УКРАЇНЦІВ КРИМУ

Учасника
Міжнародної Крим-
ської платформи

ЗВЕРНЕННЯ
Крайової ради українців Криму

Шановні учасники Міжнародної Кримської платформи, висловлюємо щиро вдячність за мужній крок на підтримку суверенітету та незалежності України, відновлення міжнародного правопорядку – підписання 23 серпня 2021 р. Декларації щодо незаконної анексії Криму.

У цьому важливому для міжнародного співтовариства документі країни-учасниці саміту вітали необхідні спільні дипломатичні зусилля, спрямовані на відновлення територіальної цілісності України в її міжнародно визнаних кордо-

нах. Вони також закликали Російську Федерацію долучитися до конструктивної участі у діяльності Міжнародної Кримської платформи з метою припинення тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя.

Крайова рада українців Криму вдячна вам за спільні зусилля, що були покликані вирішити питання звільнення Криму дипломатичним шляхом. На жаль, Російська Федерація не лише проігнорувала дипломатичне розв'язання проблеми тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, а й відкинула будь-який шлях мирного вирішення питання територіальної цілісності України.

Ми є свідками того, як Росія продовжує підривати основи міжнародного права, брутально порушувати свої зобов'язання щодо поваги до суверенітету та територіальної цілісності України за Меморандумом про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаного 5 грудня 1994 року в Будапешті, та за цілою низкою українсько-російських та багатосторонніх договорів. Російська Федерація системно порушує статут Організації Об'єднаних Націй. Росія 24 лютого 2022 року розв'язала проти України повномасштабну збройну агресію з метою геноциду українського народу. Безкарність за окупацію Криму в 2014 році дала

поштовх державі-агресору захоплювати нові території України.

Крайова рада українців Криму просить учасників Міжнародної Кримської платформи розглянути питання щодо деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, виходячи з аналізу виконання рішень Декларації Міжнародної Кримської платформи від 23 серпня 2021 року та з реалій сьогодення.

Крайова рада українців Криму закликає учасників Міжнародної Кримської платформи засудити геноцид українського народу та інші тяжкі міжнародні злочини, скоєні Росією на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та інших українських землях, взяти участь у створенні Міжнародного трибуналу для покарання організаторів та учасників агресії Росії проти України.

Крайова рада українців Криму закликає учасників Першого Парламентського саміту Міжнародної Кримської платформи (Загреб, 24-25.10.22) переглянути прийняту 23 серпня 2021 року в місті Києві Декларацію відповідно до нових викликів. Зокрема, визнати, що формат мирного припинення тимчасової окупації Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя і відновлення контролю Укра-

їни над цією територією цілком відповідно до міжнародного права, на жаль, виявився не реалістичним.

Крайова рада українців Криму переконана, що держава-агресор чітко продемонструвала невідповідність мирного дипломатичного формату вирішення питання звільнення тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя реальності, потреби відновити територіальну цілісність України та дію міжнародного права.

Стратегією деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року, в загальних положеннях визначається, що наскрізним елементом політики деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя є реалізація комплексу заходів дипломатичного, військового, економічного, інформаційного, гуманітарного та іншого характеру. Керівними принципами Стратегії і міжнародних резолюцій та актів міжнародного права територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя є невід'ємною складовою частиною території України. Відповідно на виконання Стратегії Україна залишає за собою право застосування всіх передбачених міжнародним правом і наці-

Ми є свідками того, як Росія продовжує підривати основи міжнародного права, брутально порушувати свої зобов'язання щодо поваги до суверенітету та територіальної цілісності України за Меморандумом про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, підписаного 5 грудня 1994 року в Будапешті, та за цілою низкою українсько-російських та багатосторонніх договорів.

ональним законодавством засобів захисту прав і свобод людини, національних інтересів, відновлення територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаного державного кордону та забезпечення державного суверенітету.

Крайова рада українців Криму закликає учасників Міжнародної Кримської платформи розглянути питання деокупації тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя військовим та дипломатичним шляхами з метою відновлення контролю України над цією територією цілком відповідно до міжнародного права.

19.10.2022 р., місто Київ, Україна
Крайова рада українців Криму

ОЛЬГА СКРИПНИК: «У КРИМУ Є ГЛАСНІ І НЕГЛАСНІ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЩОДО ОГОЛОШЕННЯ ПРО ЗАГИБЛИХ КРИМЧАН»

НА ЧАСІ

Кримська правозахисна група (КПГ) збирає дані про військових із Криму, які загинули у війні та потрапили в полон. За інформацією голови правління правозахисної організації Ольги Скрипник, офіційна влада окупованого Криму приховує інформацію від населення, ніде не публікуються втрати кримчан на фронті російсько-української війни. Саме з метою, щоб кримчани розуміли, що їх реально відправляють на війну, де вони реально гинуть, щоб вони усвідомлювали це, і висвітлюється ця інформація.

Олекса БЕСКИД

Чому важливо це публікувати відкрито? Щоб кримчани бачили це, і родини загиблих. Багато родичів звертаються, щоб допомогти знайти тих, хто пропав... Для чого ми це робимо? Бо це право кримчан, родичів загиблих отримувати цю інформацію. Окрім цього, КПГ розробила покрокову інструкцію, вона є на сайті, щоб

кримчани мали змогу здаватися в полон», – зазначила Ольга Скрипник.

Публічними джерелами збору такої інформації є, насамперед, різні пабліки, групи, оголошення – безпосередньо в Криму. Крім того, Кримською правозахисною групою здійснюється моніторинг усіх відкритих українських джерел, де зафіксовані факти взяття в полон з кримських підрозділів. Як з'ясу-

валося під час моніторингу, серед загиблих кримчан є не тільки контрактники, а й ті, хто призивався примусово до російської армії.

«У Криму є також відповідні гласні і негласні розпорядження щодо оголошення, публікації про загиблих кримчан. Такі вимоги з'явилися орієнтовно в березні цього року, після того як масово почали відбуватися поховання в Криму. Але дуже багато з'являється

інформації в місцевих соціальних групах, таких як, наприклад, телеграм-канал, де близькі та друзі загиблих висловлюють співчуття. Це доволі активно поширюється. Зрозуміло, що це не є офіційною інформацією, але ж ми розуміємо, що це вже публічна інформація», – повідомляє Ольга Скрипник.

За інформацією Кримської правозахисної групи, 24 кримчанина перебувають у полоні, підтверджено щонайменше 70 загиблих кримчан. Звісно, що ця цифра може бути більшою, але для організації важливо отримати підтвердження кожного загиблого. Генеральний штаб ЗСУ підтвердив КПГ інформацію, що вже 139 кримчан загинуло. «Більшість з них – контрактники, це орієнтовно 90%. Є ще такі, як добровольці, такі люди також є, але про них важко отримати інформацію та її підтвердження. Про них важко збирати інформацію», – зазначає Ольга Скрипник.

ЗВЕРНЕННЯ МИТРОПОЛИТА СІМФЕРОПОЛЬСЬКОГО І КРИМСЬКОГО ПЦУ КЛИМЕНТА ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ ЩОДО СУЧАСНОГО СТАНУ УКРАЇНЦІВ КРИМУ

ЗАЯВА

ПРЕЗИДЕНТУ УКРАЇНИ

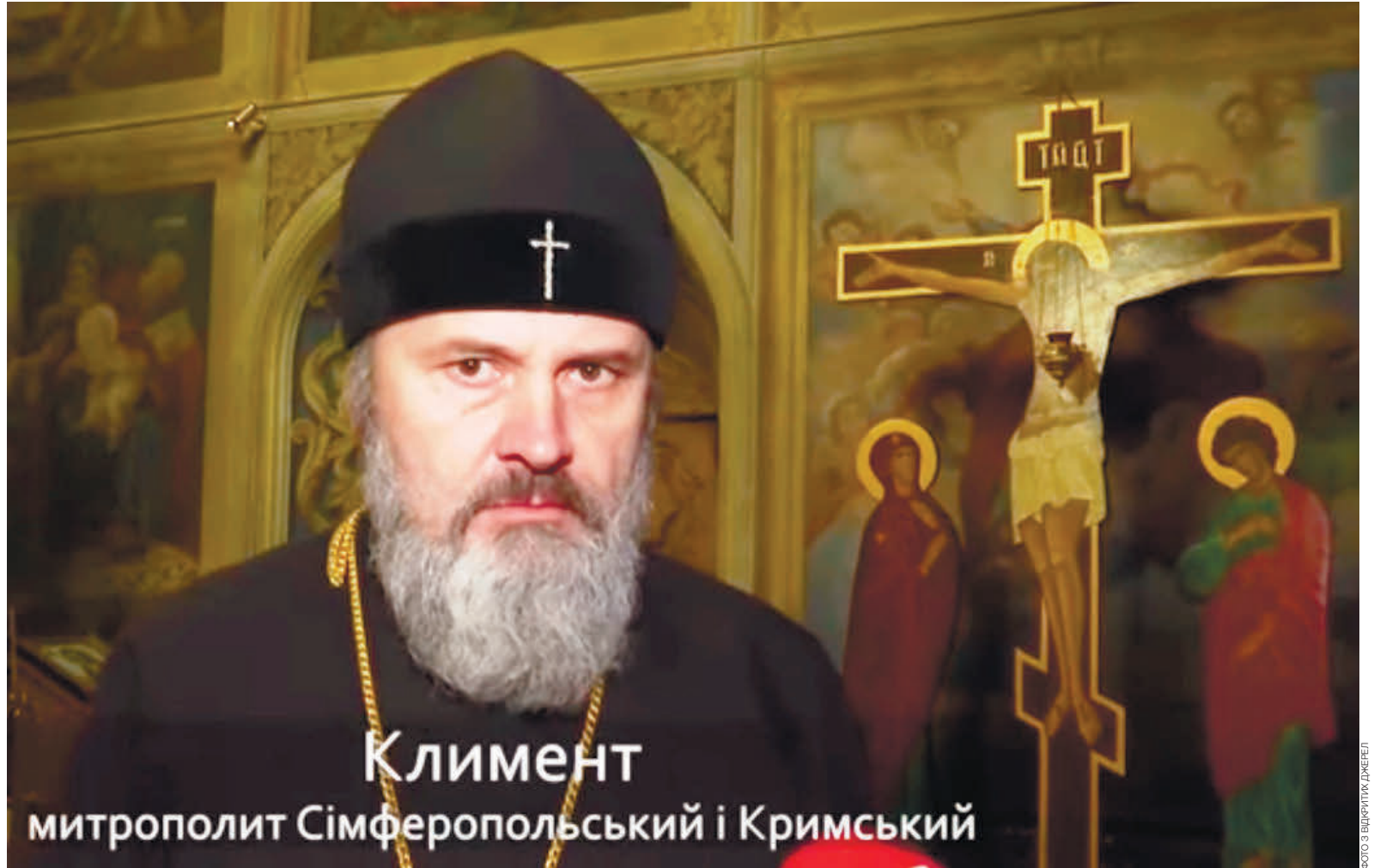
Шановний
Володимире Олександровичу!

Маю честь подякувати Вам за нагородження мене орденом «За заслуги» I ступеня з нагоди 29-ї річниці Незалежності України. Користуючись нагодою, прошу звернути увагу на те, що в Криму єдиною релігійною громадою, що не здійснила перереєстрацію за російським законодавством, є Кримська єпархія Православної церкви України (ПЦУ), яка найбільше серед релігійних громад зазнає утисків від країни-агресора російської федерації.

Прочу звернути також Вашу увагу на сучасний стан у Криму, в якому перебуває українська громада. Зокрема, Росія переслідує лідерів і активістів громади, методами військової пропаганди нав'язує кримчанам антиукраїнські погляди, знищила українські політичні та більшість громадських організацій кримських українців, переслідує і знищує нові незалежні від неї громадські об'єднання українців, ліквідувала українську та україномовну системи освіти, масово заселяє окупований південь України російськими колоністами. Дискримінаційна політика держави-окупанта створює умови для асиміляції кримського українства, знищення української громадянської та етнічної ідентичності.

Українці в Криму перебувають під тисками, – це мало сказати. Наголошую на тому, що українці Криму є найбільш дискримінованою в усіх сферах етнічною спільнотою. Українці Криму, ані відомі громадські, ані політичні та релігійні діячі, не пішли на співпрацю з російською федерацією. Жодна парафія ПЦУ в Криму не визнала анексію Криму та не була перереєстрована за російським законодавством. Українцям у Криму сьогодні небезпечно не тільки вивісити прапор України, а й мати вдома українську літературу, співати українською мовою, мати можливість вчитися рідною мовою. Стан української церкви в Криму – це виживання в складних умовах, нескореність.

Але гнітить більше те, що жоден центральний орган влади України цього досі не бачить, не чує або нічого не хоче бачити чи чути про основну проблематику ПЦУ в Криму. Коли я читаю звернення від офіційної влади України до міжнародних інституцій, коли я читаю про зустрічі з міжнародними представниками цих інституцій нашої вла-

Климент
митрополит Сімферопольський і Кримський

ди, то я не бачу жодного разу порушеної теми української церкви в Криму, української мови в Криму, української культури в Криму... Всі рішення та заяви якщо і були, то це виключно заслуга кримських українців, які є переселенцями і захищають нашу церкву, мову та культуру, вимагаючи дій та рішень від української влади.

Просто гляньте останню так звану спільну заяву органів влади України до Ради ООН з прав людини, яку оприлюднила перша заступниця МЗС України Еміне Джапарова. Виникає запитання, хто готував цю спільну заяву? Де в цій заяві хоч одне слово про права українців, де в цій заяві про нищення нашої церкви? Жодного слова. Чому з контексту спільної заяви викинули рішення Міжнародного суду ООН від 2017 року щодо україномовної освіти, і водночас на іншому рішенні щодо заборони Меджлісу кримськотатарського народу акцентується увага? Що це за дискримінаційні стандарти у підготовці державними службовцями України міжнародних заяв. Це не просто ганьба для України – це диверсія проти України всередині України. І знаєте, що прикро. Прикро те, що представники центральних органів виконавчої влади про це знають і нічого не бажають робити для захисту прав українців у Криму та нашої церкви в Криму.

Критична ситуація в тимчасово окупованому Криму, дефіцит ро-

зуміння цієї проблеми в органах влади України та у громадянському суспільстві змусили кримських українців, які вимушені були вийти із АР Крим та Севастополя чи були з її території виселені силою, проводити на материк 28 серпня пам'ятний день – День захисту прав української громади Криму. Такі заходи проводяться з 2017 р. у Києві, а тепер і в інших містах України, зокрема на тимчасово окупованій території.

Для відзначення Дня захисту прав української громади Криму обрано 28 серпня тому, що Перший з'їзд українських організацій Криму відбувся 28-29 серпня 1918 р. у Сімферополі. Цей захід засвідчив, що самоорганізація українців Криму вийшла на новий рівень, адже головним результатом його роботи стало створення Крайової української ради в Криму. Ця структура вперше мала захищати права та представляти інтереси українців на рівні всього регіону. Вона проіснувала до захоплення Криму більшовиками наприкінці 1920 р.

День захисту прав українців Криму – наразі не свято, а пам'ятний день, оскільки українська громада на окупованому півдні України перебуває у пригнобленому становищі під загрозою асиміляції, а українську ідентичність у Криму Росія намагається нівелювати і знищити.

Зазначимо, що чимало представників української громади Кри-

му беруть участь у захисті країни від збройної агресії Росії на сході, низка її активістів була організаторами й учасниками акцій спротиву окупації у 2014 р., бере участь у захисті прав громадян України у тимчасово окупованому Криму.

З метою інформаційної та моральної підтримки дискримінованої державою-агресором громади українців тимчасово окупованого Криму, вшанування мужності її представників, які захищали та захищають незалежність і територіальну цілісність України, та на виконання ст. 11 Конституції України пропонуємо офіційно встановити в Україні День захисту прав української громади Криму, який відзначати щороку 28 серпня.

Ми знаємо, що робить ворог, але ми не розуміємо, що робить українська влада щодо захисту українців Криму. Тому я хочу привернути увагу до цієї проблеми вас як Президента України, як гаранта Конституції України. Дай Боже, бути почутим.

Мое звернення окреслює стан українців Криму, які проживають на Кримському півострові. Спочатку було відібрано право отримувати інформацію українською мовою, потім ліквідували право на освіту українською мовою, потім українську культуру, українську церкву.

Прочу почати комунікувати з представниками української гро-

Наголошую на тому, що українці Криму є найбільш дискримінованою в усіх сферах етнічною спільнотою. Українці Криму, ані відомі громадські, ані політичні та релігійні діячі, не пішли на співпрацю з російською федерацією. Жодна парафія ПЦУ в Криму не визнала анексію Криму та не була перереєстрована за російським законодавством. Українцям у Криму сьогодні небезпечно не тільки вивісити прапор України, а й мати вдома українську літературу, співати українською мовою, мати можливість вчитися рідною мовою.

мади Криму, з представниками найбільш дискримінованої релігійної організації Православної церкви України в Криму.

Прочу долучити представників Крайової ради українців Криму до складу Консультативної ради з питань деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя як консультативно-дорадчого органу при Президентіві України.

Митрополит Сімферопольський і Кримський Климент

17.10.2022 року

«ЛЮБОВ ДО ВОРОГІВ НЕ ОЗНАЧАЄ ПІДТРИМКИ ЇХНІХ ДІЙ»: БУТТЯ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ОКУПОВАНОМУ КРИМУ

РЕЛІГІЯ

Продовження

У вересні 2014 року російський священник РКЦ о. Юрій Дорогін, який ще до окупації Криму РФ кілька років служив у Ялті, потім повернувся до свого рідного Санкт-Петербурга, а восени 2014 року прибув на деякий час на колишнє служіння на півдні Криму, повідомив, що більшість вірян у Ялті та Алушті «задоволені і кажуть, що вони вдома». За його словами, ялтинську парафію залишили двоє настоятелів – громадянин Польщі, який мав проблеми з переоформленням документів, та громадянин України, якого буцімто під виглядом співробітника ФСБ РФ намагався шантажувати незнайомец.

Сергій КОНАШЕВИЧ

При цьому о. Юрій зауважив, що кримські парафії РКЦ надалі перебувають у підпорядкуванні Одесько-Сімферопольської дієцезії. Тоді ж єпископ Одесько-Сімферопольський Броніслав Бернацький у коментарях ЗМІ повідомив, що чимало кримських католиків виїжджають на материкову територію України через недостатню кількість товарів та зростання цін на них, а також через труднощі з працевлаштуванням. До того ж під загрозою опинилися люди, які відмовлялися від примусового надання їм громадянства держави-окупанта. Деякі священники-громадяни Польщі так само були змушені залишити свої парафії, дехто з них, як-от у Ялті, – через тиск з боку російських спецслужб.

Правовий статус кримських парафій ускладнився тим, що кримська окупаційна «влада» відмовлялася приймати документи з підписом одеського єпископа. Зокрема, «начальник відділу реєстрації некомерційних організацій міністерства юстиції республіки Крим» Ірина Демецька наполягала на тому, що Одеса є «закордонним» містом, відтак

Освячення меморіалу в пам'ять про католицьких священників, що служили в Сімферополі з 1812 року, на Старому кладовищі.

Парафія Матері Божої Неустанної Помочі в селі Лобанове Джанкойського району

парафії РКЦ не можуть бути керовані тамтешнім єпископом, і задля отримання «юридичного статусу» від держави-окупанта їм доведеться перепідпорядкуватися іншим канонічним структурам. При цьому вважалося, що парафії РКЦ в окупованому Криму можуть бути зареєстровані на підставі українських документів, виданих до російської окупації півострова: зокрема, «глава республіки Крим» Сергій Аксьонов під час зустрічі наприкінці грудня 2014 року запевняв у цьому єпископа Яцека Пиля, який мав отримати посвідку на проживання в окупованому Криму. Втім, у Москві вирішили інакше.

Наприкінці 2014 року в ЗМІ з'явилося повідомлення, що Апостольська Столиця в рамках робочих контактів державного секретаріату з представником РФ при Святому Престолі дійшла порозуміння з владою держави-окупанта у справі душпастирського служіння у Криму: тамтешні парафії мали бути об'єднані у т.зв. душпастирський округ, делегатом якого з правами дієцезіального єпископа мав бути призначений Яцек Пиль. Відповідні

вказівки було передано посольству РФ при Святому Престолі.

22 грудня 2014 року владика Яцек Пиль був призначений відповідальним за пастирський округ особливого статусу, надавши йому права ординарія на окупованій території АР Крим і м. Севастополя. Сам він своє призначення назвав формою домовленості між Ватиканом та РФ з метою можливості реєстрації парафій РКЦ в окупованому Криму без змін у плані канонічного права, при цьому додавши, що парафії лишаться у підпорядкуванні Одесько-Сімферопольської дієцезії. За схемою, запропонованою кримським «міністерством юстиції», всі кримські парафії РКЦ мали бути зареєстровані за законодавством держави-окупанта, після чого на основі трьох з них було б сформовано душпастирський округ як централізовану організацію, що також мала б отримати відповідну «реєстрацію».

* * *

Тим часом релігійні спільноти півострова отримали дозвіл

на реєстрацію до 1 березня 2015 року: до того часу окупаційна «влада» мала напрацювати «юридичні формули», які б дозволили «реєструвати» парафії на нових підставах. Однак станом на кінець лютого 2015 року в Криму було «зареєстровано» лише 9 спільнот різних конфесій; жодної парафії РКЦ «зареєструвати» не вдалося. На той час, крім єпископа Яцека Пиля, в окупованому Криму служили 6 священників та 5 черниць; при цьому місцева «влада» обіцяла відсутність проблем із наданням російських віз для священників з Польщі, які мали б працювати на окупованому півострові.

Наприкінці 2014 – на початку 2015 рр. з Кам'янець-Подільської дієцезії до Сімферополя та Керчі прибули оо. Валентин Розгон та Вадим Варфоломеев; до Євпаторії з російського П'ятигорська від місії облатів прибув громадянин Польщі о. Веслав Кубальський, що мав замінити іншого священника – о. Кшиштофа Бузіковського, який не міг залишити Крим, навіть щоб поховати батька, оскільки боявся, що назад на півострів його не впустять. Що стосувалося «перереєстрації» релігійних громад – кожна з них мала бути сформована як мінімум з десяти осіб, які були б визнані громадянами держави-окупанта.

На початку зими 2015 року єпископ Яцек Пиль у відповідь на непорозуміння та хибні тлумачення ситуації у ЗМІ був змушений пояснювати, що створення окремого душпастирського округу для вірян РКЦ в окупованому Криму є суто адміністративною, а не канонічною зміною. За його

Тим часом релігійні спільноти півострова отримали дозвіл на перереєстрацію до 1 березня 2015 року: до того часу окупаційна «влада» мала напрацювати «юридичні формули», які б дозволили «реєструвати» парафії на нових підставах. Однак станом на кінець лютого 2015 року в Криму було «зареєстровано» лише 9 спільнот різних конфесій; жодної парафії РКЦ «зареєструвати» не вдалося. На той час, крім єпископа Яцека Пиля, в окупованому Криму служили 6 священників та 5 черниць; при цьому місцева «влада» обіцяла відсутність проблем із наданням російських віз для священників з Польщі, які мали б працювати на окупованому півострові.

словами, питання «перереєстрації» парафій перебувало «у підвішеному стані» через часті «кадрові зміни» у кримських «відомствах»; також у Міністерстві юстиції РФ мала бути зареєстрована нова адміністративна церковна структура. У той час не всі парафії встигли оформити документи на храми та території біля них. «Католицька церква в Криму знайде своє місце, так само, як діє Католицька церква в Росії. Москва зацікавлена в тому, щоб Католицька церква мала свої структури в Криму», – заявив владика Яцек, зазначивши, що у 2014 році мав спілкування з Апостольським адміністратором південноєвропейської частини Росії єпископом Клеменсом Пікелем, який незаконно прилітав до Сімферополя з території РФ та обіцяв допомогу парафіям РКЦ в окупованому Криму, а також заручився підтримкою московського архієпископа Паоло Пецці – який ще у 2010 р. заявляв, що в Росії «неможливо бути католиками без найглибшої поваги до РПЦ, без найщирішого і найгарячішого бажання об'єднатися з нею», а в липні 2011 р. отримав громадянство РФ.

Також єпископ Яцек подякував «главі Криму» Сергію Аксьонову за прискорене отримання російських віз для священників, які мали б служити в окупованому Криму – зокрема, для вже згаданого о. Петра Росохацького. При цьому він звернувся до мешканців мате-

рикової України з проханням не засуджувати духівництво та вірян, які залишилися в Криму, «проповідують Слово Боже, не втручаються в політику, хочуть бути добрими християнами та прагнуть жити у мирі і злагоді зі всіма». «Я взагалі вражений: надворі XXI століття, розвинена техніка, мас-медіа, комунікації, а різні проблеми вирішуються з допомогою війни. Це примітивно, оскільки прогрес має вирішувати все без зброї. Деякі люди виїхали з півострова – особливо ті, хто думав, що будуть репресії з приводу переконань чи віросповідання. Навіть сім'ї поділилися: одні залишилися, інші поїхали. Але зараз багато хто повертається назад, жалкують, що піддалися паніці та повтікали. Люди тут дуже переймаються через усю цю ситуацію, але зрозумійте: не від них вона залежить. Зараз триває інформаційна війна: російське телебачення показує одне, українське – зовсім інше, а реальне життя – ще інакше. Залиште суд Богу – Йому краще видно», – висловився єпископ Яцек Пиль, який у коментарях ЗМІ прямо вживав термін «анексія Криму».

Загалом, за його словами, кількість вірян РКЦ на півострові становила близько тисячі осіб. При цьому єпископ поділився деякими нюансами з релігійного життя католиків у Криму. Так, у Євпаторії місцева «влада» дозволила вірянам пройти вулицями міста процесією до свята Божого Тіла, однак у міській «прокуратурі» при цьому попросили, щоб хода не перетворилася на демонстрацію.

* * *

1 квітня 2015 року Рада Федерації РФ схвалила ухвалені Держдумою РФ законодавчі поправки, які продовжили крайній термін «перереєстрації» релігійних організацій в окупованому Криму до 1 січня 2016 року. 8 квітня було оприлюднено експертні висновки ради з проведення державної релігієзнавчої експертизи при Міністерстві юстиції РФ щодо парафій РКЦ у Криму, в яких зазначалося таке: «У грудні 2014 р., враховуючи входження Криму до складу РФ, у республіці було створено окремий пастирський округ. <...> Згідно з поданою до Експертної ради інформацією Державного секретаріату Ватикану, округ виведено з юрисдикції Одесько-Сімферопольської єпархії і прямим чином підпорядковано держсекретаріату».

Наприкінці липня 2015 року єпископ Яцек Пиль, все ще позиціонує себе як єпископ-помічник Одесько-Сімферопольської дієцезії РКЦ, роз-

Храм святого Мартіна РКЦ у Євпаторії

Храм Успення Пресвятої Діви Марії РКЦ в Керчі

повів, що у червні всі 9 парафій в окупованому Криму були «перереєстровані» за законодавством держави-окупанта, після чого один зі священників мав вирушити до Москви для реєстрації пастирського округу. В цих справах допомагали вже згаданий російський архієпископ РКЦ Паоло Пецці та тогочасний Апостольський нунцій у РФ Іван Юркович, який був Апостольським нунцієм в Україні у 2004-2011 рр. Також владика Яцек висловив занепокоєння становищем щодо заборони на в'їзд іноземних громадян до окупованого Криму, прийнятої 4 червня 2015 року: на таку проблему наразився він сам. Лише 16 вересня Кабінет Міністрів України постановою № 722 передбачив можливість в'їзду до Криму іноземних священників для здійснення релігійної діяльності, але з суттєвим зауваженням: в'їзд на тимчасово окуповану територію України та виїзд з неї можливий лише через контрольні пункти на материковій Україні за паспортним документом та спеціальним дозволом, виданим територіальним органом Державної міграційної служби України.

9 листопада 2015 року єпископ Яцек Пиль зустрівся з «начальником управління у справах національностей і релігій депар-

таменту внутрішньої політики уряду Севастополя» Володимиром Рябих. Під час зустрічі обговорювалися питання, що стосувалися життя католицької громади та духовного розвитку Севастополя. Єпископ Яцек подякував «урядові» Севастополя за сприяння католицькій громаді, зокрема в «юридичній реєстрації» парафії Святого Климента в місті та пастирського округу РКЦ в окупованих АР Крим і місті Севастополі, а також подарував «чиновникові» освячений Папою Франциском розарій та ікони святого Івана Павла II. При цьому владика відзначив «теплі» стосунки з громадою УПЦ МП та місцевою «владою» і пообіцяв розповісти про них Папі Франциску під час зустрічі, що планувалася.

Ці жести кримського католицького єпископа дали окремим українським медійникам привід заявити про буцімто «офіційне визнання кримської «влади» Ватиканом». На подібні закиди довелося реагувати представникам РКЦ, які закликали не розцінювати церкву як організацію, що підпорядковується правилам «не зовсім морально чистих» політичних правил гри, та не ігнорувати століття теорії і практики церковного вчення щодо суспільного життя. На думку огляда-

чів, подальший розвиток теми міг би завдати відчутної шкоди конкретним людям і РКЦ як у Криму, так і загалом, і «надати козирі нашим східним сусідам». «Крим залишається в складі Одесько-Сімферопольської дієцезії. Єпископ Яцек Пиль належить до Конференції єпископів України та є головою Літургійної комісії РКЦ в Україні. Завдання будь-якого єпископа – забезпечити релігійні потреби місцевих вірян, яких церква не може кинути напризволяще. Якби не були політичні умови, справа Церкви – проголошувати Слово Боже всім людям, незважаючи на обставини, геополітику, національність та інше. Церква не дозволить, щоб її втягнули у політичні розбірки, тому що вона є Вселенською і служить усім людям», – йшлося у коментарі головного редактора сайту «CREDO» о. Миколи Мишовського.

Свою думку щодо ситуації висловив також генеральний директор Радіо Ватикану о. Федеріко Ломбарді, який заявив: «Аби уникнути будь-якої полеміки територіальної скерованості, можна наголосити, що звичайною практикою церкви є дбання про душпастирські потреби її вірних, хоч би де вони перебували. Само собою зрозуміло, що це передбачає також вирішення питань адміністративно-технічного характеру, які, однак, жодним чином не включають зайняття позицій політичного або територіального характеру. Крім того, Святий Престол, зважаючи на роль, яку він відіграє у міжнародній спільноті, не має звички безпосередньо втручатися у питання такого характеру, підпорядковуючись радше рішенням міжнародної спільноти в цих справах та залишаючи за собою право вказувати на етичні принципи, якими мають надихатися стосунки між державами. У тому, що стосується України, позиція Святого Престолу чітко та регулярно наголошується під час прилюдних виступів, і сьогодні залишається незмінною».

* * *

24 березня 2016 року настоятель парафії РКЦ у Сімферополі о. Даниїл Мисленцев, громадянин РФ, який раніше служив у Білорусі та російському Калінінграді, провів під будівлею «міської адміністрації» Сімферополя одиночний пікет з вимогою надати католицькій громаді землю під будівництво храму; в руках він тримав розп'яття та плакат із написом: «Католики – не марсіяни, а урожденці Сімферополя».

Ще в січні під час зустрічі з представниками міської та ре-

Ці жести кримського католицького єпископа дали окремим українським медійникам привід заявити про буцімто «офіційне визнання кримської «влади» Ватиканом». На подібні закиди довелося реагувати представникам РКЦ, які закликали не розцінювати церкву як організацію, що підпорядковується правилам «не зовсім морально чистих» політичних правил гри, та не ігнорувати століття теорії і практики церковного вчення щодо суспільного життя. На думку оглядачів, подальший розвиток теми міг би завдати відчутної шкоди конкретним людям і РКЦ як у Криму, так і загалом, і «надати козирі нашим східним сусідам».

гіональної «влади» о. Даниїл отримав обіцянку розв'язання питання протягом тижня, яку не було виконано. Протягом усього Великого Посту парафіяни молилися за успішне вирішення цього питання, після чого висловили намір влаштувати мітинг під «адміністрацією» Сімферополя, однак настоятель узяв ініціативу виключно на себе, щоб громада не мала проблем. За 15 хвилин після початку акції до священника вийшов представник «відділу в справах релігій», однак о. Даниїл не почув від нього нічого нового і висловив побоювання, що не зможе в подальшому стримувати емоції своїх парафіян, обурених тим, що деяким комерційним організаціям та іншим конфесіям в окупованому Криму ніщо не заважає проводити забудову навіть у парковій зоні.

Після акції о. Даниїла представники «адміністрації» Сімферополя не лише засудили його вчинок, а й зажадали від його парафіян дати оцінку його діям у письмовому вигляді, проте громада проти свого настоятеля виступати відмовилася. За словами священника, ще у грудні 2015 року до Криму приїздила делегація Європарламенту та журналістів, членом якої місцеві «чиновники» на прикладі католицької громади показували, як усе добре на окупованому півострові, та обіцяли надати варіанти земельних ділянок для будівництва католицького храму; варто було делегації поїхати – представники «влади» припинили спілкування з настоятелем та старостою громади. Ці дії «чиновників» о. Даниїл пов'язав із їхньою «особливою ментальністю» – мовляв, вони не зроблять нічого, якщо їм не накажуть згори й якщо це не пов'язано з прибутком.

Далі буде...

ГЕТЬМАН ОЛІФЕР ГОЛУБ І ЙОГО ПРОЄКТ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

З ГЛИБИНИ ВІКІВ

НОЇУВ Ш

Шляхетський герб Голуб-III, одним із різновидів якого користувався Оліфер Голуб.

ФОТО НАДАНО АВТОРОМ

Невірно вважати, що козацька держава є здобутком тільки гетьмана Богдана Хмельницького. Йому лише вдалося зробити давню мрію Війська Запорозького реальністю. А проєкт козацької держави сформувався ще на початку XVII століття в середовищі видатних полководців того часу, яким по кілька разів довелося тримати в руках гетьманську булаву, – Петра Сагайдачного, Михайла Дорошенка, Марка Жмайла й Оліфера Голуба.

Євген БУКЕТ

«КОЗАК СТАРОВИННИЙ»

Рід Голубів, один з небагатьох старшинських родів, який перебував при владі протягом усієї козацької доби. Від часів Стефана Баторія до скасування козацького уряду на обох берегах Дніпра та Слобожанщині представники роду та його відгалужень обіймали важливі державні посади.

Перша згадка про Оліфера Голуба в джерелах датується 1615 роком, коли він очолював козацький флот у нападах на турецькі землі в Малій Азії. В цьому поході козаки спалили дві пристані турецької столиці – Стамбула.

Другу звістку про Голуба маємо між 1618 та 1620 роками. В цей час козаки вели переговори із перським шахом Абасом I Великим, який формувал антиосманську лігу. 16 квітня 1620 року до Ісфагана – перської столиці – прибули з Речі Посполитої вірмени привезли два листи. Один з них – від козаків, за підписом полковника Оліфера.

«Козак старовинний» Оліфер Голуб, будучи одним із найближ-

чих соратників Петра Сагайдачного, був обраний гетьманом після його смерті, у квітні 1622 року. Ба більше, перед смертю Сагайдачний заповів йому гетьманську булаву, а також подарував Голубу свій головний маєток – Конашівку. На козацькій раді, яка обрала Голуба гетьманом, було також ухвалено рішення добиватися привілеїв, які були обіцяні козакам у 1621 році під час Хотинської битви.

*І ти днешній гетьмане, зацний Оліфіру,
Щасливе справуй войском тим а ховай віру
Богу і народові тиж християнському,
Чим будеш завше страшний племеню поганському.
І з тим рицerstвом слави доброї набивай,
А мене в ласці своїй зо всім войском ховай.*

Касіан Сакович

Розуміючи, що поляки після смерті Сагайдачного не дотримуватимуться свого слова, Голуб починає готуватися до неминучої війни. За його розпорядженням, козаки ведуть активну роботу над укріпленням фортифікацій Трахтемирова та Січі. Зокрема, в Трахтемирові відновлюється притулок для старих козаків.

Через недостатню кількість джерел точно не відомо, у зв'язку з чим уже за рік Оліфер Голуб склав повноваження гетьмана. Але авторитет його, попри це, серед запорозького війська за-

ДЖЕРЕЛО – [HTTPS://CHERKASY24.INFO](https://cherkasy24.info)

лишався надзвичайно високим. З лютого до 5 вересня 1624 року він знову тримає гетьманську булаву, після короткотривалих гетьманувань Михайла Дорошенка, Богдана Конші та Марка Жмайла.

БЛИСКУЧИЙ ФЛОТОВОДЕЦЬ

Оліфер Голуб був останнім гетьманом України, який мав величез-

ну кількість блискучих перемог на морі. Його уславили зухвалі напади на османську столицю Стамбул та його околиці.

Після смерті Сагайдачного це відбувалося в межах антиосманської коаліції, на чолі з Персією, до якої Військо Запорозьке приєдналося у 1618 році. До неї тоді приєдналося також Кримське ханство в особі братів Мехмеда та Шахіна Гераїв, через що розпо-

Оліфер Голуб був останнім гетьманом України, який мав величезну кількість блискучих перемог на морі. Його уславили зухвалі напади на османську столицю Стамбул та його околиці.

Після смерті Сагайдачного це відбувалося в межах антиосманської коаліції, на чолі з Персією, до якої Військо Запорозьке приєдналося у 1618 році. До неї тоді приєдналося також Кримське ханство в особі братів Мехмеда та Шахіна Гераїв, через що розпочалися бойові дії між татарами й турками.

чалися бойові дії між татарами й турками.

Влітку 1624 року турецький капітан-баша вивів з-під Стамбула військовий флот і скерував його до Кафи, проти повсталих васалів. Козаки цим скористалися і спрямували 9 липня кількадесят чайок до Босфору. Чайки було залишено по обох берегах протоки. Козаки спалили передмістя Буюкдере, Єнікьой і Стенію та відійшли на море. Султанові довелося особисто керувати захистом Стамбула. Турецьких вояків посадили на сотню знайдених у портах човнів. Проте Голуб, знаючи про відсутність флоту, розгорнув чайки у півмісяць і, перекиривши протоку, почав чекати підходу ворожих човнів. Турки, зробивши кілька пострілів, не намілювались напасти. Козацькі човни простояли до вечора і тільки тоді відійшли.

ФОТО З ВІДРАЖЛИХ ДЖЕРЕЛ

Після цих подій запорожці ще принаймні двічі наводили жах на столицю Османської імперії.

Через рік поляки ці події описували так: «Рік тому козаки наважились від власного імені укласти перемир'я з калгою-султаном, зносилися посольствами з Москвою, вирішуючи на власний розсуд питання війни і миру, і розриваючи укладені Річчю Посполитою перемир'я».

НАПЕРЕДОДНІ ПОВСТАННЯ

У квітні 1625 року якась частина козацького війська стояла табором на річці Сулі, готуючись до воєнних дій проти поляків. Провідником козаків «на волості» виявився О. Голуб, який зібрав їх з кількох міст Правобережжя Дніпра. На початку жовтня між його загонами та коронним військом відбулися перші сутички в районі Канева. Далі війська Голуба відступали вниз по Дніпру і зуміли переправитися на лівий берег, що забезпечило невелику паузу у воєнних діях. Однак дізнавшись, що запорожці, які йшли з ним на з'єднання, рухаються вгору правим берегом річки, козакам Голуба довелося переправлятися назад. І вони стали обозом у семи верстах від польського війська.

ПРОЄКТ КОЗАЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Нещодавно було знайдено й опубліковано унікальне джерело – промову «полковника, що був гетьманом», Оліфера Голуба до козацької ради під час обрання гетьманом Марка Жмайла 27-28 жовтня 1625 року.

Полковник Оліфер розпочав промову з важливої констатації, що обрання Жмайла потішить як козаків, так і всіх людей «народу нашого релігії руської». Це означало, що Військо Запорозьке виступає не тільки зі своїх позицій, а виражає інтереси всього православної населення Речі Посполитої.

Голуб переконував запорожців, що нинішній стан війська цілком задовільний і відповідно не вимагає укладання угоди з польськими комісарами, що козаки не мають жодних «зверхніх» над собою, під якими розумілися призначені королями начальники.

Найцікавішою в цьому зверненні є заява Голуба, що козаки вже мають у своєму управлінні «землю свою Київську», до якої полковник пропонує приєднати Брацлав та Вінницю, а також Житомир та Овруч, «бо відтіля предки наші вийшли і завжди були, і тепер є». Таким чином, поширення політичного впливу козацтва передбачалося практично на всю територію Брацлавського та Київського воеводств Речі Посполитої. Центром козацьких володінь і ставкою гетьмана мав стати Київ, який де-факто і

Козацькі чайки

А. Килико: Сагайдачний зрешить турків

Оліфер Голуб і козацькі чайки

так уже перебував у руках козацтва. Далі Голуб пропонує ліквідувати королівську адміністра-

цію – уряди воеводи і старост – та передати їх козацькому гетьману з полковниками, які наве-

враховуючи швидке завершення протистояння з поляками, підписання Куруківської угоди і передачу булави Михайлові Дорошенку, гетьманство Жмайла тривало близько десяти днів. Але чи не було повстання Жмайла частиною якогось іншого «плану» старого гетьмана? Адже серед наслідків Куруківської угоди було те, що Оліфер Голуб у 1626 році знову очолює уряд гетьмана, – виступивши провідником запорожців, які не потрапили до реєстру і відповідно не мали зобов'язань перед поляками. Можливо, він планував значно потужніше повстання проти Речі Посполитої за підтримки союзного Кримського ханства.

ступати на шляху, бо вона й сама вже «воліє з нами жити, ніж у небезпеці від нас бути».

Наостанок Оліфер Голуб говорить про козаків, як про спадкоємців «тієї ойчизни й землі». І хоча шляхті не подобаються козацькі вольності, однак цим вольностям немає меж, і надані вони козакам Богом і патріархом.

ПІСЛЯ 1625 РОКУ

Враховуючи швидке завершення протистояння з поляками, підписання Куруківської угоди і передачу булави Михайлові Дорошенку, гетьманство Жмайла тривало близько десяти днів. Але чи не було повстання Жмайла частиною якогось іншого «плану» старого гетьмана? Адже серед наслідків Куруківської угоди було те, що Оліфер Голуб у 1626 році знову очолює уряд гетьмана, – виступивши провідником запорожців, які не потрапили до реєстру і відповідно не мали зобов'язань перед поляками. Можливо, він планував значно потужніше повстання проти Речі Посполитої за підтримки союзного Кримського ханства. Але, захищаючи хана Мехмеда Герая III від турків, у 1628 році Оліфер Голуб та гетьман реєстровців Михайло Дорошенко загинули...

На жаль, нам сьогодні дуже мало відомо про тогочасне Запорозьке Військо. Майже кожен новий документ, що вдається відшукати в архівах, може перевернути наші уявлення з ніг на голову.

Немає сумнівів лише в тому, що гетьмани «Сагайдачачого гнізда» не конфліктували між собою, а воювали всі разом, почергово керуючи запорожцями, уклали міждержавні угоди і дієво відстоювали права та вольності українського населення всередині Речі Посполитої. Очевидно, маючи на меті той план, який вдалося реалізувати вже Богданові Хмельницькому.

дуть порядок. Також він заявляє про потребу скасувати кварцяне військо на кордоні (наймане польське військо, яке оплачувалося четвертою частиною прибутків з королівщин), а гроші на його утримання передати козакам. Врешті, каже полковник, тих грошей козаки не особливо й потребують, тож і не обдиратимуть податками «нашу руську братію». Адже вони мають можливість добути пожитки «з моря і поля», чого Річ Посполита їм заборонити не може.

Усе це пропонувалося оформити шляхом відправлення офіційних послів до короля і дружніх магнатів, щоб нагомість за озвучені вище поступки обіцяти від імені війська захищати кордони Речі Посполитої від «ворога хреста святого», тобто від турків і татар.

Голуб звеличує козацьку силу і ставить на чільне місце жорстку збройну розправу з опонентами.

Він хвалиться подвигами козаків, які, серед іншого, «внівеч обернули» Могилів, Слуцьк і Вітебськ, «незліченну кількість за Наливайка шляхти вистинали, князів Острозьких міста випалили, деяких панів на воротах їх вивішали».

Голуб, звертаючись до гетьмана, пропонує йому сміливо на-

ДОВГОСТРОКОВІ ПЛАНИ КРЕМЛЯ СТОСОВНО КРИМУ

ЯК ЦЕ БУЛО...

Закінчення

Після того, як кримська більшовицька партія визначила дату початку проведення з'їзду рад Криму (7 листопада 1921 р.), у місцевій пресі розпочали підготовку громадської думки. Так, газета «Червоний Крим» від 26 жовтня 1921 р. зазначала: «Постанову ВЦВК про створення автономної Кримської Радянської Республіки місцевого населення, безперечно, зустрине з великим піднесенням. Майбутній Установчий з'їзд рад Криму повинен буде накреслити основні шляхи вирішення питань крайового життя»¹.

Тетяна БИКОВА, к.і.н., науковий співробітник Інституту історії України НАН України

Сьомого листопада 1921 р. о 18 годині в Першому Державному театрі м. Сімферополя відбулося урочисте відкриття I Всекримського Установчого з'їзду рад робітничих, селянських, червоноармійських і флотських депутатів. Під час роботи з'їзду питання майбутнього проникнення на Схід порушувалося дуже часто. Так, наприклад, під час вечірнього засідання 10 листопада з доповіддю щодо положення про Кримську республіку та її Конституцію виступив надісланий, згідно з рішенням оргбюро ЦК РКП(б) від 19 вересня 1921 р., з Уфи на заміщення посади голови раднаркому в новоствореній республіці Сахіб Гірей Саїд-Галієв. Доповідач, між іншим, сказав: «Кримський півострів, який розташовується на кордоні, є пунктом, що відіграє важливу роль у міжнародних відносинах. Наскільки нам вдасться тут побудувати наше господарство, наскільки буде вірною наша

Президія ЦВК Кримської АСРР першого скликання. В центрі сидить Ю. П. Гавен

політика, – настільки сприятливо віддзеркалиться цей вплив на Близькому Сході, на турецьких робітниках та селянах. Якщо ж ми ухилимося в той чи інший бік, то можемо зашкодити тим великим завоюванням, за які ми ллемо кров уже протягом чотирьох років»².

Такі ж думки, як і попередній оратор, висловлював також надісланий з Москви на з'їзд як спостерігач представник наркомату національностей Б. Монатов: «Крим для РСФРР має особливе значення. Ваша Кримська республіка є вікном, крізь яке дивляться на Радянську Росію багато народностей Близького Сходу та Півдня Європи, а також півночі Африки. Незважаючи на те, що Крим має невелику територію, він має велике політичне значення. Він є показовим прикладом для наших друзів і ворогів, що чекають, яку політику ми будемо проводити тут, у Криму»³.

На тому ж самому вечірньому засіданні 10 листопада 1921 р. з'їзд прийняв Конституцію Кримської АСРР. Цілком зрозуміло, що в її тексті не могло не знайти місце для відображення майбутньої світової пролетарської революції. І справді, в пункті № 3 розділу I «Основні положення» зазначалося: «Рішуче пориваючи з минулим, створюючи умови, які сприяють вільному культурно-економіч-

ному розвитку національностей Криму та намагаючись усталити вільне їх співробітництво, К.С.РР. водночас усвідомлює, що вона є лише одним із загонів великої пролетарської Армії й ...заявляє про свою тверду рішучість залишитися однією зі складових частин загальної федерації Великої Російської Республіки на началах тіснішого політичного та економічного об'єднання для спільної боротьби за торжество Комуністичної революції»⁴.

10 грудня 1921 р. нещодавно обраний ЦВК Кримської АСРР видав наказ за підписом голови Крим-ЦВК Ю. Гавена «Про татаризацію радянського апарату»⁵. Згідно з наказом усе діловодство республіки мало бути перекладено кримськотатарською мовою, яка отримувала статус офіційної. У Криму починали втілювати так звану політику коренізації...

На завершення слід додати, що й після того, як більшовицька партія офіційно проголосила про відхід від використання у своїй політиці концепції світової революції, ця теорія, як і раніше, мала своїх вірних послідовників. Так, наприклад, через два роки (в 1923 р.) харківський науковець, автор військово-статистичного нарису «Червоний Крим» К. Шеф на сторінках своєї праці писав: «Створення самостійної Кримської рес-

публіки, яка є наймолодшою в Федерації, впливає також із деяких мотивів міжнародного та внутрішнього порядку. Кримські татари, які складають четверту частину всього населення в Криму, близько пов'язані з Туреччиною та Балканами, оскільки в епоху царату маса татар виселилася з Криму в Добруджу, Туреччину та Болгарію. Крим, таким чином, служить ланкою, що пов'язує між собою Радянську Федерацію з Туреччиною та Близьким Сходом, і створення автономної республіки, яка є здійсненням бажань татарських мас, закріплює цей зв'язок та вплив Радянської Росії на мусульманському Сході»⁶.

Тут, як кажуть, коментарі зайві... Подібну думку відстоював і Ю. Гавен. Дещо пізніше, 14 квітня 1935 р., під час одного з численних вечорів-спогадів старих більшовиків він ще раз підкреслював, що курс на світову революцію, начебто відкинута панівною в СРСР партією, насправді нікуди не пішов. Наприкінці свого виступу Ю. Гавен зазначив: «Ми маємо бути підготовлені до майбутніх воєн і в майбутніх змаганнях має відбутися вирішальний бій, який створить світову комуну»⁷.

Таким чином, концепція світової революції, на якій будувалася вся внутрішня та зовнішня політика більшовицької партії, дуже сильно відбилася на подальшій

10 грудня 1921 р. нещодавно обраний ЦВК Кримської АСРР видав наказ за підписом голови Крим-ЦВК Ю. Гавена «Про татаризацію радянського апарату». Згідно з наказом усе діловодство республіки мало бути перекладено кримськотатарською мовою, яка отримувала статус офіційної. У Криму починали втілювати так звану політику коренізації...

долі Кримського півострова. Адже якщо більшовики не бажали захопити у свою власність усі інші частини світу як на Заході, так і на Сході, навряд чи на території Криму зразкову автономну республіку зробили би так швидко.

Цілком зрозуміло, що намагання з допомогою кримської «приманки» проникнути до Близького та Далекого Сходу і взагалі міцно й остаточно закріпитися в Азії не були єдиною причиною її виникнення, але, на нашу думку, й далеко не останньою. Наведені матеріали дають достатньо підстав вважати створення Кримської республіки таким самим цілком пропагандистським кроком, яким було утворення й усіх інших буцімто «незалежних» радянських держав, що виникли на теренах захоплених більшовицькою партією уламків колишньої Російської імперії й були побудовані на догоду виконанню основної її партійної стратегії – концепції світової революції.

1 Красний Крым. – 1921. – 26 октября.

2 Бюллетень I Всекримского Учредительного съезда

Советов рабочих, крестьянских, красноармейских и флотских

депутатов. – Симферополь, 1921. –

№ 4. – 11 ноября (пятница). – С. 33.

3 Брошеван В.М., Форманчук А.А. Крымская республика: год 1921-й. –

Симферополь, 1992. – С. 24.

4 Державний архів Автономної Республіки Крим (далі – ДААРК).

– Ф.-Р. 1188. – Оп. 3. – Спр. 68. –

Арк. 231 зв.

5 Там само. – Ф.-Р. 663. – Оп. 1. –

Спр. 4. – Арк. 1 – 2.

6 Брошеван В.М., Форманчук А.А. Крымская республика: год 1921-й. –

С. 24.

7 ДААРК. – Ф.-П. 150. – Оп. 1. –

Спр. 313. – Арк. 127.

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

«ЖЕСТ ДОБРОЇ ВОЛІ»: СПРАВА З КАТОЛИЦЬКИМ ХРАМОМ У СЕВАСТОПОЛІ ДО ТА ПІСЛЯ РОСІЙСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ

У червні 2018 року окупаційна «влада» Севастополя передала міській громаді Римо-католицької церкви історичну храмову будівлю, в якій за радянських часів розташовувався кінотеатр і за повернення якої парафіяни боролися понад два десятиліття після здобуття Україною незалежності. Чи справді ця акція була «жестом доброї волі», який мав засвідчити «щасливе життя» католиків у «російському» Криму після «звільнення від України», та якими є її наслідки – детальніше у матеріалі нашого кореспондента.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-художня і публіцистична газета Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 23715-13555Р від 06.02.2019 р.

Засновники
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Громадська організація «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім»

Видавець
ТОВ «Видавничий дім «Українська культура»
Юридична адреса
Видавця:
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1
Головний редактор
Андрій ШЕКУН
Дизайн та верстка
В'ячеслав ЮРЧЕНКО

Надруковано:
ФОП Хісамдінов А. Ю.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову. Зміст газети поширюється на умовах ліцензії CC BY 3.0, якщо відсутні інші вказівки.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2022 р.: на 6 місяців – 224,64 грн; на рік – 449,28 грн.

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс

90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірна

